



המכון הישראלי למנהיגות בית ספרית
المعهد الاسرائيلي للقيادة المدرسية



משרד החינוך
Ministry of Education
وزارة المعارف

"צא ולמד"

ערב חשיפה של הכלי "צא ולמד"

אוקטובר 2021

מטרת הכלי:

לאפשר התבוננות בתהליכי ההוראה והלמידה בבית הספר בהשראת פרקטיקת ניהול שמקורה בחברת היולט פאקארד 'HP' המבוססת על הסתובבות בשטח - הליכת למידה (walking around).



אבני ראשה

המכון הישראלי למנהיגות בית ספרית
المعهد الاسرائيلي للقيادة المدرسية



משרד החינוך
Ministry of Education
وزارة المعارف

מנהיגות ממוקדת למידה חיונית לשיפור ההוראה והלמידה.

למה ללמוד

ההשפעה הרבה ביותר על הלמידה וההישגים של התלמידים נזקפת לקידום תהליכי למידה והתפתחות של מורים, בשותפות פעילה של המנהל (רובינסון ופולן).

הפניית עיקר המשאבים להתפתחות מקצועית בתוך בית הספר.

לאפשר למורים ללמוד זה מזה, לצפות זה בזה וליצור קשר זה עם זה (פולן, רובינסון וארגריבס).

יצירת מבנים ותהליכים בבית הספר שבהם ידע אודות תהליכי הוראה ולמידה נאסף, מעובד ומשמש בסיס לקבלת החלטות פדגוגיות (הופקינס).



אבני ראשה

המכון הישראלי למנהיגות בית ספרית
المعهد الإسرائيلي للقيادة المدرسية



משרד החינוך
Ministry of Education
وزارة المعارف

סדרה של ביקורים תכופים, קצרים וממוקדים, הנערכים על ידי המנהל או צוות שהוגדר מראש, בכיתות ובזירות בית ספריות נוספות, ומיועדים בעיקר למיפוי תהליכי הוראה ולמידה ולקבלת תמונת מצב בית ספרית, שמתוכה אפשר לקבל החלטות ולבצע פעולות לשיפור בית ספרי.



אבני ראשה

הסכנו הישראלי למנהיגות בית ספרית
المعهد الاسرائيلي للقيادة المدرسية



משרד החינוך
Ministry of Education
وزارة المعارف



הכלי נועד לספק תמונת מצב עדכנית ומהימנה על נושא אחד מתוך מכלול הנושאים

תמונה אחת
שווה



אבני ראשה

הסכון הישראלי למנהיגות בית ספרית
المعهد الاسرائيلي للقيادة المدرسية



משרד החינוך
Ministry of Education
وزارة المعارف

צא ולמד

שלב מקדים: היכון...
חד-פעמי



שלב א': הכן



שלב ב': צא 50 דקות
5-10 כיתות א 5-10 דקות בכיתה



שלב ג': ולמד 30 דקות



סה"כ כ-1.5 ש'

על מנת לקבע את התהליך כסדירות בית ספרית יש לקיימו בתדירות גבוהה

איך זה עובד



מרכז ראשה
המכון הישראלי למנהיגות בית ספרית
المعهد الاسرائيلي للقيادة المدرسية



משרד החינוך
Ministry of Education
وزارة المعارف

שלב מקדים: היכון

- כשלב מקדים וחד-פעמי הכינו את הקרקע לקיום 'צא ולמד':
 - הציגו לצוות בית הספר את עקרונות התהליך ואת מסגרת הזמן. במידת האפשר והרצוי, הזמינו אנשי צוות שתרצו שיתלוו אליכם.
- פנו זמן קבוע בסדר יומכם - כשעה וחצי - בהתאם לגודל בית הספר, כך שיתאפשר לכם לבקר בכל הכיתות בתדירות סבירה: פעם ביום או פעם-פעמיים בשבוע.



אבני ראשה

הסכנו הישראלי למנהיגות בית ספרית
المعهد الاسرائيلي للقيادة المدرسية



משרד החינוך
Ministry of Education
وزارة المعارف

שלב א': הכן

- בחרו את הנושא שתמצו להקדיש לו הליכת למידה. תוכלו
- לבחור באחד המתווים המצורפים או ליצור מתווה חדש בנושא אחר, בעזרת בניית מתווה להליכת למידה.
- על פי הצורך, כנסו את אנשי הצוות הנוספים שיתלו אליכם.
- קבעו 5-10 כיתות (בהתאם למתווה) לפי הסדר שבו תמצו לבקר.



אבני ראשה

הסכון הישראלי למנהיגות בית ספרית
المعهد الإسرائيلي للقيادة المدرسية



משרד החינוך
Ministry of Education
وزارة المعارف

המתווים

- משוב בשיח הכיתתי
- פיתוח חשיבה מסדר גבוה
- שאילת שאלות בשיח הכיתתי
- מעורבות תלמידים בשיח הכיתתי
- דיבור שיתופי איכותי בלמידה בקבוצות
- טיפוח אקלים חינוכי מיטבי בכיתה
- התנהלות השעות הפרטניות
- התנהלות בהפסקה
- התנהלות בתפילה



הסכון הישראלי למנהיגות בית ספרית
المعهد الاسرائيلي للقيادة المدرسية



משרד החינוך
Ministry of Education
وزارة المعارف

שלב ב': צא

- בקרו בכיתות שבחרתם, השתדלו לצמצם למינימום ההכרחי את ההפרעה להתנהלות השיעור. כך תוכלו ליצור אווירת שיתוף נינוחה ומזמנת למידה ולראות התנהלות הקרובה ביותר להתנהלות הטבעית והשגרתית.
- הקפידו על מסגרת הזמן שקבעתם - שמירה על מסגרת הזמן חיונית לשמירה על הזמן שלכם ולבניית אמון המורים בתהליך.
- החמיאו למורה ולתלמידים לפני צאתכם מהכיתה.



אבני ראשה

הסכנו הישראלי למנהיגות בית ספרית
المعهد الاسرائيلي للقيادة المدرسية



משרד החינוך
Ministry of Education
وزارة المعارف

שלב ג': ולמד

- עיינו בשאלות לניתוח המתווה המצורפות למתווים, ובשאלות נוספות ללמידה, והתבוננו בתמונה העולה מטופס התיעוד.
- זכרו, התמונה נסמכת על מכלול הנתונים, ובו כוחה.
- שקלו לשתף אנשי צוות בהצלחות שראיתם: הזמינו את המורים ללמוד זה מהצלחותיו וחוזקותיו של רעהו.
- חשבו על תהליכי למידה צוותיים שתמצו לקיים בנושא. תוכלו להיעזר בהכנת סיכום הליכת למידה לצוות.



אבני ראשה
המכון הישראלי למנהיגות בית ספרית
المعهد الإسرائيلي للقيادة المدرسية



משרד החינוך
Ministry of Education
وزارة المعارف

צא ולמד: התנהלות ההפסקה

מס' אזורים: 5-10

זמן שהייה: 5-10 דקות, ביחס הפוך למס' האזורים



הכן

ההפסקות בבית הספר, בין אם זו הפוגה קצרה לחילופי מורים ושיעורים ובין אם זו הפסקה ממושכת לאכילה, משחק ופעילות חברתית, הן זמן יקר עבור תלמידים ומורים כאחד. יש תלמידים המחכים להפסקות, ושיעורים עבורם הם בחזקת הפרעה מתמשכת ביניהם. עבור תלמידים רבים, המתמודדים עם קשיים ואתגרים לימודיים, ההפסקות הן הזמן להפגין כישורים שלא תמיד באים לידי ביטוי או מוערכים בין כותלי הכיתה. עבור לא מעט מהתלמידים זמן ההפסקה הוא מקור לחששות ותסכולים. מהם שאינם מוצאים לעצמם תעסוקה, מהם שנתקלים באתגרים ובקשיים חברתיים ויש שאף חשים מאוימים מהן. בכלל בתי הספר ישנם נהלים ותכניות שנועדו להבטיח כי זמן ההפסקה ייטיב עם התלמידים וישמש להפוגה ולהנאה, להתרענות ולחידוש הכוחות.

עבור צוות בית הספר זמן ההפסקות משמש לרוב לארגון חומרי למידה, לתיאום בין עמיתים או לקבלת תמיכה ואזון קשבת בחדר המורים. לעתים מוטלים על המורים תפקידים שונים בהפסקות, להבטחת שלום של התלמידים, לעתים מנוצלות ההפסקות לשיחה אישית עם תלמיד, "לסיגרת קצוות" בעקבות שיעור שהסתיים, ומקצתן משמשות להתרועעות חברתית, כפי שהן עבור התלמידים.

בהיות ההפסקות במהותן זמן חופשי ולא מתוכנן, הן יכולות לחשוף את הנורמות הבית ספריות ואת המוסכמות הלא מוצהרות ולהציף את המתרחש בבית הספר מתחת לפני השטח. ההפסקות משקפות את התרבות הבית ספרית ואת אורחות החיים בבית הספר באופן הכן והישיר ביותר.

מתווה זה מציע כלי שיאפשר לך להתבונן בהתנהלות ההפסקה בבית ספרך ולבחון עד כמה היא מאפשרת לתלמידים ולמורים הפוגה והתרענות נעימות ומיטיבות.

בטרם תצא לדרך, שווה בדמיוןך הפסקה בבית ספרך ושאל את עצמך את השאלות האלה:

היכן תצפה למצוא את התלמידים בזמן ההפסקה? במה הם יעסקו?

היכן תצפה למצוא את המורים בזמן ההפסקה? במה הם יעסקו?

מתווה התנהלות בהפסקה

צא

בעמוד הבא תמצא דף לתיעוד הליכת למידה בנושא התנהלות ההפסקה.

בהתאם למבנה בית הספר ולשטח החצר שלו, תכנן לאן תרצה לצאת וכתוב בראש כל טור אזור אחד שאתה מתכנן להתבונן בו. בהגיעך לכל אחד מהאזורים האלה, התבונן בו על-פי סימני הדרך. בארבעת סימני הדרך הראשונים כתוב בריבוע הקטן את מספר התלמידים או המורים, וביתר השטח תאר את מעשיהם.

שקול להתבונן במגוון מתוך האזורים האלה:
כיתות הלימוד, חדרים ייעודיים (חדר מדעים, חדר אמנות, חדר מוזיקה, חדר מחשבים וכדומה), המסדרונות, המזכירות, חדר המורים, הספרייה, חדרי השירותים, הברזייה, מגרש הכדורגל, מגרש הכדורסל, גינת הירק, אזור מתקני הספורט, המדשאה, שטח ריק כלשהו, קבוצת עצים ועוד.

ולמד

היעזר בשאלות שלהלן כדי ללמוד מהנתונים שנאספו. שקול להזמין עוד אנשי צוות או תלמידים לדיון.

- באילו אזורים מרוכזים רוב התלמידים?
- במה עסוקים רוב התלמידים? במה עסוקים רוב המורים?
- היכן הופתעת למצוא תלמידים? היכן הופתעת למצוא מורים?
- באילו התנהגויות ופעילויות שכדאי לעודד הבחנת?
- איזו תרבות משחק עולה מתמונת המצב?
- אילו מערכות יחסים נחשפות בין התלמידים? בין אנשי הצוות? בין התלמידים לאנשי הצוות?
- איזו תרבות בית ספרית משתקפת בתמונת המצב?
- היזכר אילו פעילויות נעשו בבית הספר לשיפור האקלים בהפסקות ולארגון.
- עד כמה הן באות לידי ביטוי בתמונה הנפרשת לפניך?
- מי תרצה שיצא ללמוד את ההפסקה בפעם הבאה?
- אילו תהליכי למידה תרצה ליזום בצוות? מי תרצה שיוביל אותם?

[שאלות נוספות ללמידה](#)

מתווה התנהלות בהפסקה

כלי המיפוי התנהלות בהפסקה

התנהלות ההפסקה

החינוך היעיל ביותר הוא לאפשר לילד לשחק בדברים נפלאים. אפלטון					
					סימני הדרך
					כמה תלמידים עסוקים בפעילות קבוצתית? מה הם עושים?
					כמה תלמידים שקועים בפעילות לבדם או עם ילד או שניים? מה הם עושים?
					כמה תלמידים נראים בודדים או משועממים? מה הם עושים?
					כמה מורים נמצאים באזור? מה הם עושים?
					אירוע או התרחשות שמשכו את תשומת לבך:
					מפגעים או ליקויים בטיחותיים שהבחנת בהם:

התנהלות ההפסקה

כלי המיפוי התנהלות בהפסקה

החינוך היעיל ביותר הוא לאפשר לילד לשחק בדברים נפלאים. אסלסון			
סימני הדרך	כמה תלמידים עסוקים בפעילות קבוצתית? מה הם עושים?	כמה תלמידים שקועים בפעילות לבדם או עם ילד או שניים? מה הם עושים?	כמה תלמידים נראים בודדים או משועממים? מה הם עושים?
כיתה א' 30	30	12	2
כיתה ב' 25	25	10	2
כיתה ג' 15	15	3	2
כיתה ד' 15	15	3	2
כיתה ה' 15	15	3	2
כיתה ו' 15	15	3	2
מפת דמננס הכפול		מפת דמננס הכפול	
מפגעים או ליקויים בטיחותיים שהבחנת בהם:		הקיימים מנקודות	

כלי המיפוי התנהלות בהפסקה

סיכום	רחל					שם המורה
	חצר	ספריה	מגרש	מסדרון	כיתות לימוד	
218	150	3	10	25	30	אזור תיעוד כמה תלמידים עסוקים בפעילות קבוצתית?
	משחקים מדברים	קוראים	כדורגל	תופסת פטפט	טלפון	מה הם עושים?
0						כמה תלמידים שקועים בפעילות לבדם או עם ילד או שניים?
						מה הם עושים?
0						כמה תלמידים נראים בודדים או משועממים?
						מה הם עושים?
0						כמה מורים נמצאים באזור?
						מה הם עושים?
מכות במגרש הכדורגל						אירוע או התרחשות שמשכו את תשומת לבך
הברזייה מקולקלת						מפגעים או ליקויים בטיחותיים שהבחנת בהם

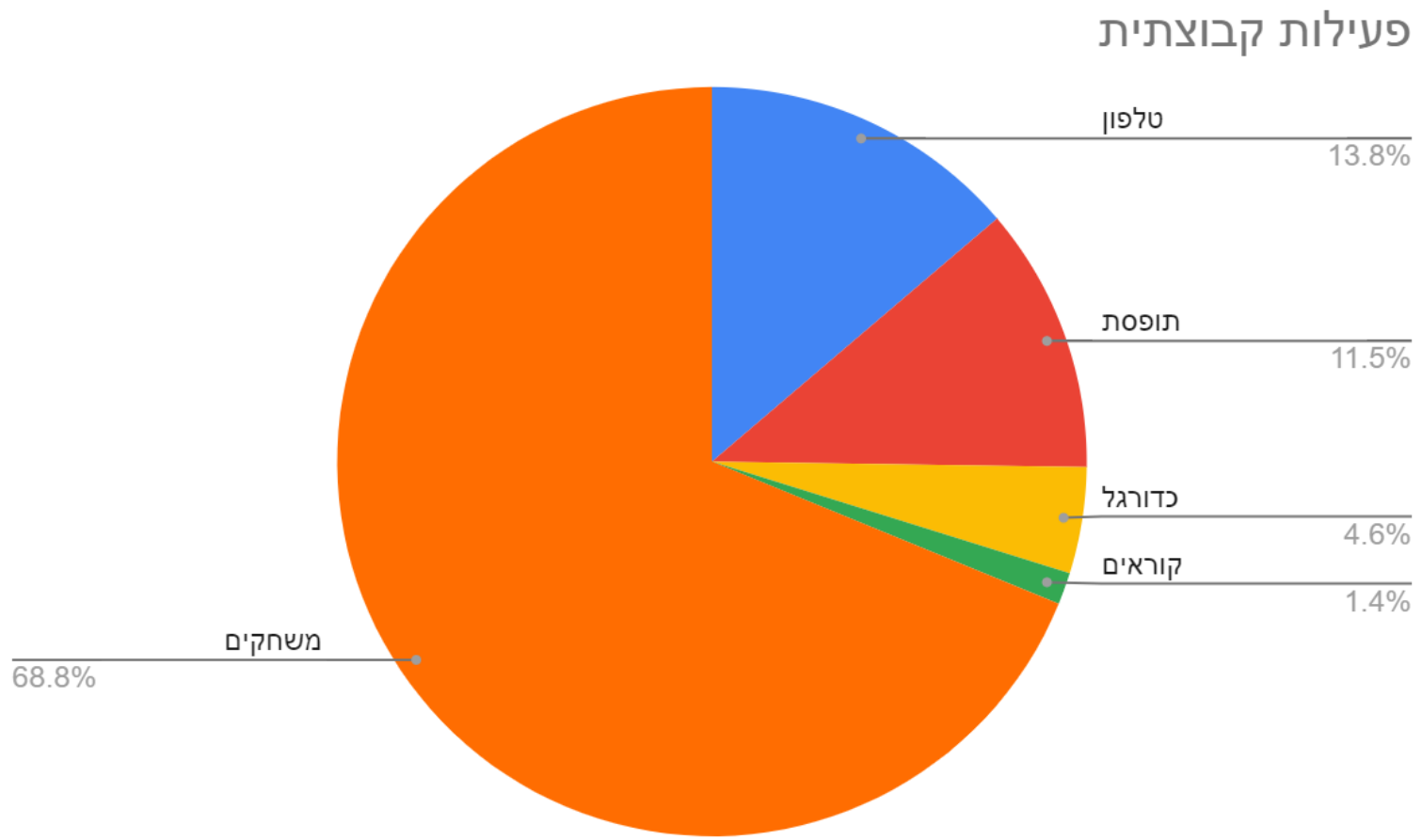


מסד החינוך
הסכנו הישראלי למנהיגות בית ספרית
المعهد الاسرائيلي للقيادة المدرسية



وزارة المعارف
Ministry of Education

כלי המיפוי התנהלות בהפסקה



המכון הישראלי למנהיגות בית ספרית
المعهد الاسرائيلي للقيادة المدرسية



משרד החינוך
Ministry of Education
وزارة المعارف

הכלי המלא והמתוויים
ממתינים לשימושכם
באתר "אבני ראשה"

"צא ולמד"